

Dan kada je Banjaluka zadrhtala

Tog 27. oktobra 1969. godine, u 9 časova i 11 minuta, ljeputicu na Vrbasu pogodio je zemljotres katastrofalnih razmjera. Tog dana, seismološki aparati su registrovali zemljotres jačine 6,6 stepeni Rihterove skale, a 8 stepeni Merkalićeve skale. Hipocentar je bio 20 kilometara ispod grada. Seismolozi Hidrometeorološkog zavoda kažu da su se 26. i 27. oktobra te davne 1969. godine dogodila četiri jaka potresa i da su glavnom udaru prethodila dva jaka pomijeranja tla. Počeo je neuobičajeno jakim udarom u noći 26.10. u 2.55h. Podrhtavanje se nastavilo do 8.53h. U 9 časova i 11 minuta desio se onaj najjači udar.

Za nekoliko sekundi Banjaluka je bila sravnjena sa zemljom. Tada je poginulo 15 Banjalučana. U nekadašnjoj ulici Braće i sestara Kapor, poginula je jedna djevojčica na koju se obrušio dio kuće. Postoji priča da je jednog Banjalučanina usmrtila cigla ispred restorana Kozara, kada je istričao na ulicu u jednom od potresa.

Zemljotres u Banjaluci je najjači ikada zabilježen zemljotres na teritoriji Bosne i Hercegovine. Sveukupno, povrijeđeno je 1.117 osoba. Materijalna šteta bila je ogromna. Ukupno je uništeno 86.000 stambenih jedinica.

KAKO JE POTONUO BANJALUČKI TITANIK?

Stariji Banjalučani pamte ovu zgradu. To je bila četvorospratnica u centru grada, popularno nazvana „Titanik“. Moglo bi se reći da ju je zadesila ista sudbina kao i velelepni brod. U njoj su živjele porodice oficira nekadašnje JNA. Tog 27. oktobra, ovu zgradu koja se prostirala od današnjeg Hotela Palas do početka Gospodske ulice, kao kulu od karata, za nekoliko sekundi, zemljotres je sravnio sa zemljom. Tada su poginule majka i kćerka. Postoje podaci koji govore da je u Titaniku stradalo više osoba. Njih 13.

Tog dana stradali su i mnogi školski objekti, između ostalog i zgrada Medicinske škole. Zemljotres je uništošio školu, laboratoriju, internat i salu. 1970. godine škola je srušena totalno i na njenom mjestu je podignuta današnja Gimnazija. Medicinska škola je ostala „vječna beskućnica“. Škola je danas „privremeno“ smještena u vojnu fabriku „Kosmos“.

SOLIDARNOST I LJUBAV

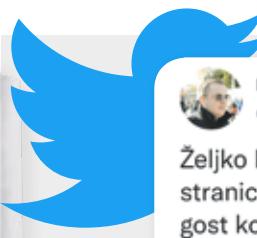
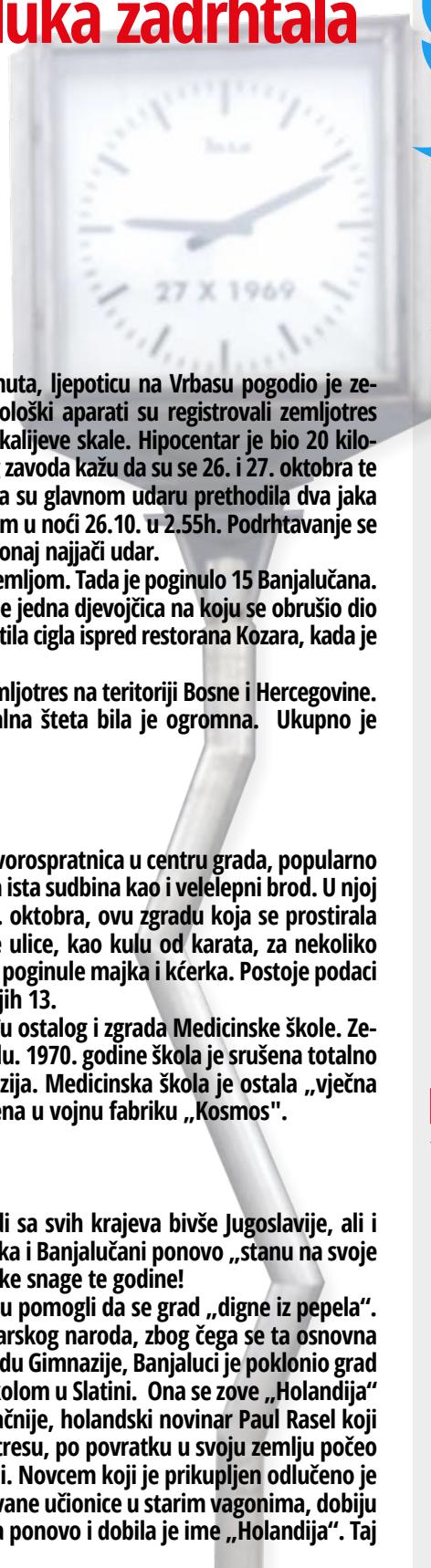
Iako je Banjaluku bila zadesila nesreća, dobri ljudi sa svih krajeva bivše Jugoslavije, ali i Evrope i svijeta, udružili su se i pomogli da Banjaluka i Banjalučani ponovo „stanu na svoje noge“. Solidarnost i ljubav bile su glavne pokretačke snage te godine!

I danas postoje objekti koji nose imena onih koji su pomogli da se grad „digne iz pepela“. OŠ „Georgi Stojkov Rakovski“ je bila donacija bugarskog naroda, zbog čega se ta osnovna škola danas popularno naziva Bugarska. Novu zgradu Gimnazije, Banjaluci je poklonio grad Sarajevo. Zanimljiva je priča u vezi sa osnovnom školom u Slatini. Ona se zove „Holandija“ jer je holandska vlada donirala sredstva za istu. Tačnije, holandski novinar Paul Rasel koji je došao u Bosnu da izvještava o razornom zemljotresu, po povratku u svoju zemlju počeo je da skuplja priloge za stradale u Bosanskoj Krajini. Novcem koji je prikupljen odlučeno je da, đaci koji su nakon zemljotresa imali improvizovane učionice u starim vagonima, dobiju novi objekat. U čast ove pomoći, škola je izgrađena ponovo i dobila je ime „Holandija“. Taj naziv nije mijenjala do danas.

FAKTOR
Izdavač:
A Media d.o.o
Gundulićeva 33/4
Banja Luka

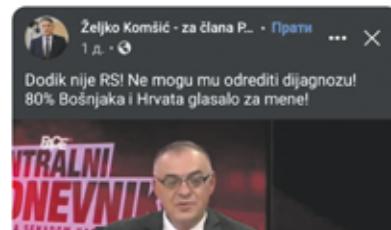
direktor i glavni i odgovorni urednik: Drahmi Miskin
zamjeničar glavnog i odgovornog urednika: Slaviša Đurković, Zoran Šarenac
redakcija: info@faktormagazin.ba, desk@faktormagazin.ba
marketing: marketing@faktormagazin.ba
faktormagazin.ba
štampa i distribucija: N.I.G.D. Nezavisne novine, Banja Luka
Novine FAKTOR su upisane u Registar javnih glasila RS pod rednim brojem 670
po rješenju broj 07.06/053-46/21-2
Sedmično izdanje, svakog četvrtka, latiničnim pismom

Frenk Li
@frenk_li

Željko Komšić promoviše na svojoj stranici Milana Miličevića koji je gost kod Senada Hadžifejzovića i u svojoj objavi citira dotičnog gospodina koji navodi da bi 80% Bošnjaka i Hrvata glasalo za njega.

Koji dio vam nije jasan? 😊

„ „

Frank Li

Željko Komšić promoviše na svojoj stranici Milana Miličevića koji je gost kod Senada Hadžifejzovića i u svojoj objavi citira dotičnog gospodina koji navodi da bi 80% Bošnjaka i Hrvata glasalo za njega. Koji dio vam nije jasan?

Ratko Dmitrović
@RatkoDmitrovic

Како решити опасно заоштрене односа у Босни и Херцеговини?
Веома лако.

Вашингтон, Брисел и СДА-елита престану с понижавањем тамошњих Срба и све ће се смирити.

ЈЕДИНО ОВО ДО САДА НИСУ ПРОБАЛИ.

„ „

Ratko DMITROVIĆ

Kako rešiti opasno zaoštrenje odnosa u Bosni i Hercegovini? Veoma lako. Vašington, Brisel i SDA-elite prestanu s ponижавanjem tamошњих Srba i sve će se smiriti.
JEDINO OVO DO SADA NISU PROBALI.

Aleksandra Pandurević
@AleksandraPand

Odgovor za @ZeljkaMC, @Pipile2 i @vojosavlic

Kod mene svi u familiji koji nisu vakcinisani ili prebolovali, znaju da kod mene ne mogu doći. 😊

Bilo je pokušaja da 'vide tetku' (moju majku) ali su suočeni s odlučnim 'ne'. 🤣

„ „

Aleksandra PANDUREVIĆ

Kod mene svi u familiji koji nisu vakcinisani ili prebolovali, znaju da kod mene ne mogu doći. Bilo je pokušaja da 'vide tetku' (moju majku) ali su suočeni s odlučnim 'ne'.

**Novi detalji u vezi sa
pokušajem otmice
bijeljinskog advokata**

Uvukli otmičare u klopku i sačuvali bezbjednost Stevanovića

Policija Republike Srpske spriječila je kidnapovanje poznatog advokata Miloša Stevanovića, namamivši otmičare samo jednim potezom, otkriva za magazin FAKTOR izvor uključen u istragu ovog slučaja. Međutim, najbitnije je da inspektori ni na trenutak nisu ugrozili Stevanovićevu bezbjednost. Prema mišljenju stručnjaka, ovo je jedna od najbolje izvedenih akcija Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske.

Zbog pokušaja otmice, 25. oktobra, uhapšeni su Diana Jović Cvetinović, Sanja Stupar i Igor Perić -svi iz Bijeljine. Prema dosadašnjim nezvaničnim informacijama, motiv bi mogao biti neriješen materijalni spor, ali ostaje da se o tome i zvanično izjasne nadležni organi.

Kao organizator grupe, u pokušaju otmice, označena je Diana Jović Cvetinović. Naš izvor otkriva da je sve počelo prije mjesec dana, kada je i isplanirana otmica Stevanovića, za koga bi se potom tražio otkup u višemilionskom iznosu.

Zahvaljujući pravovremenoj i profesionalnoj rekakciji policije, spriječeće su ozbiljnije posljedice.

- Na samom početku istrage, policija je došla do informacija da određene osobe prate Stevanovića i da se planira njegova otmica. Preduzete su sve mјere kako bi se spriječile veće posljedice – kaže naš izvor.

Prema njegovim riječima, odmah su identifikovane osumnjičene osobe i dok su one pratile Stevanovića, policija je

uporedo pratila njih.

- Pod lupom je bio svaki njihov korak, kao i svaka komunikacija. Otmičari su svakodnevno pratili Stevanovića kako bi utvrđili njegove navike i što lakše oteli poznatog advokata. I ranije je bilo nekoliko pokušaja otmice, ali neuspjelih – ističe pomenuti izvor.

Otmičari su na kraju, kako tvrdi, skovali plan da 24. oktobra konačno krenu u akciju, ali inspektori su na vrijeme regovali.

- Da se ne bi ugrozila bezbjednost Stevanovića, angažovali su svog kolegu koji je glumio poznatog advokata. Kada su konačno krenuli u akciju, pripadnici Specijalne antiterorističke jedinice MUP-a Republike Sрpske, brzom intervencijom, uhapsili su osumnjičene – pojašnjava izvor iz istrage.

Tokom pretresa kod Stuparove i Perića pronašli su pištolj i automatski pištolj.

Nakon kriminalističke obrade osumnjičeni su predati u nadležnost Republičkog tužilaštva.

P.H.

Diana JOVIĆ CVETINOVIC FOTO: Instagram

MOTIV?

Mediji navode, pozivajući se na nezvanične navode, da već tri godine traje sudski spor između Stevanovića i Diane Jović Cvetinović koji su ranije bili i poslovni saradnici.

Po njihovim tvrdnjama preuzeće „Standard grupa”, koje je u vlasništvu advokata Miloša Stevanovića, kupilo je 22 prodajna objekta od preuzeća „Krušik” koje je poslovalo u sastavu firme „Shop&GO”. Na čelu tog preuzeća je bila Diana Jović Cvetinović. Međutim, u međuvremenu je došlo do sudskog spora između novog vlasnika kioska i „Krušika”.

Kupovina preuzeća je dogovorena u iznosu od milion maraka, ali je navodno taj iznos za polovinu osporen, budući da nije objektivno prikazano stanje broja kioska, što je otvorilo prostor i za sudski spor. Da li je ovo tačno - za sada nije, bar zvanično, potvrđeno.

Izbori u Prijedoru: SAMO RAZJEDINJENI MOGU ZAJEDNO

Opoziciono jedinstvo puklo na kandidatu za gradonačelnika!

Najmanje sedam kandidata boriće se za poziciju gradonačelnika Prijedora. Ipak, najzanimljiviji će biti okršaj Slobodana Javora iz SN-SD-a i Gorana Predojevića iz DNS-a. Motiv za kandidaturu ima i Maja Dragojević Stojić, mada za to nema podršku matične stranke, ali ni koalicije.

Rukovodstva opozicionih političkih partija danima uvjeravaju javnost da u izbornu trku u Prijedoru idu sa jednim kandidatom i da će on imati njihovu potpunu političku podršku. Međutim, na terenu je situacija potpuno drugačija. Samo nekoliko dana pred odluku, gradski odbori PDP-a i SPS-a, gotovo jednoglasno tvrde da će nastaviti sa dosadašnjom koalicijom, što opet znači i podršku kandidatu SNSD-a Slobodanu Javoru.

Ta odluka je na stolu političkih prvaka te daje stranke i za sada niti Branislav Borenović, ali ni Goran Selak nemaju načina da odobrovolje lokalne predstavnike da promijene mišljenje. U tom slučaju je izvjesno i novo raspuštanje odbora pa čak i tokom predizborne kampanje. DNS ne želi da pregovara o bilo kojem drugom kandidatu i za njih je Goran Predojević neko ko može toj stranci vratiti izgubljene pozicije u gradu na Sani.

Predojevića podržava i bivši predsjednik DNS-a Marko Pavić što sa sobom nosi i podršku dijela bošnjačkog glasačkog tijela. Znajući kakva je situacija na terenu Nenad Nešić je već napravio dogovor sa Stanivukovićem jer smatra da mu on sa svojom infrastrukturom može više pomoći od lokalnog odbora PDP-a. Nešić u Prijedoru igra na sve ili ništa, jer je svjestan da ukoliko kandidat DNS-a izgubi, upitna je i dalja konsolidacija stranke, pa i planovi za njenu budućnost.

Zanimljivo je i nastojanje Maje Stojić Dragojević da po svaku cijenu ona bude ta koje će izaći na međdan Javoru. Vrhу svoje stranke je već dostavila potpise podrške, a i novo istraživanje popularnosti po kome je upravo ona ta sa najvećom podrškom. Lider SDS-a Mirko Šarović kao da ne smije javno da kaže da ona nije izbor, pa je, kako se može čuti u vrhu te partije, za te na-

SA ČIM ĆE PRED BIRAČE

Javor je sa sebe skinuo anatemu propadanja vakcina u Domu zdravlja pa sada neopterećen može da krene u obilazak terena. Sa njim će najvjerojatnije i bivši gradonačelnik Dalibor Pavlović, jer trenutno najbolje poznaje situaciju u prijedorskoj opštini.

Ulaganja u infrastrukturu grada tokom njegovog mandata je nešto na čemu i njegov naslednik može da govori.

SNSD takođe ne smije izgubiti izbore u Prijedoru jer bi time pokazao ranjivost pred sve izvjesnije izbore u još nekim sredinama u Republici Srpskoj.

kane angažovao i Vukotu Govedaricu, Mladenu Bosića, ali i Milana Milićevića.

Bez obzira na približavanje stavova, DNS-a i SDS-a u Prijedoru su te dvije političke partie na suprotnim stranama

i samo se čudo može desiti da daju podršku zajedničkom kandidatu.

Kandidata SNSD-a Slobodana Javora za sada podržavaju matična partija, ali i SP, NPS, Demos te PDP i SPS. SNSD-u je problem

kako da motiviše birače po mjesnim odborima. Ipak, kampanja još nije krenula pa se to može podvesti pod isipavanje pulsa naroda o novom kandidatu.

Z.S.

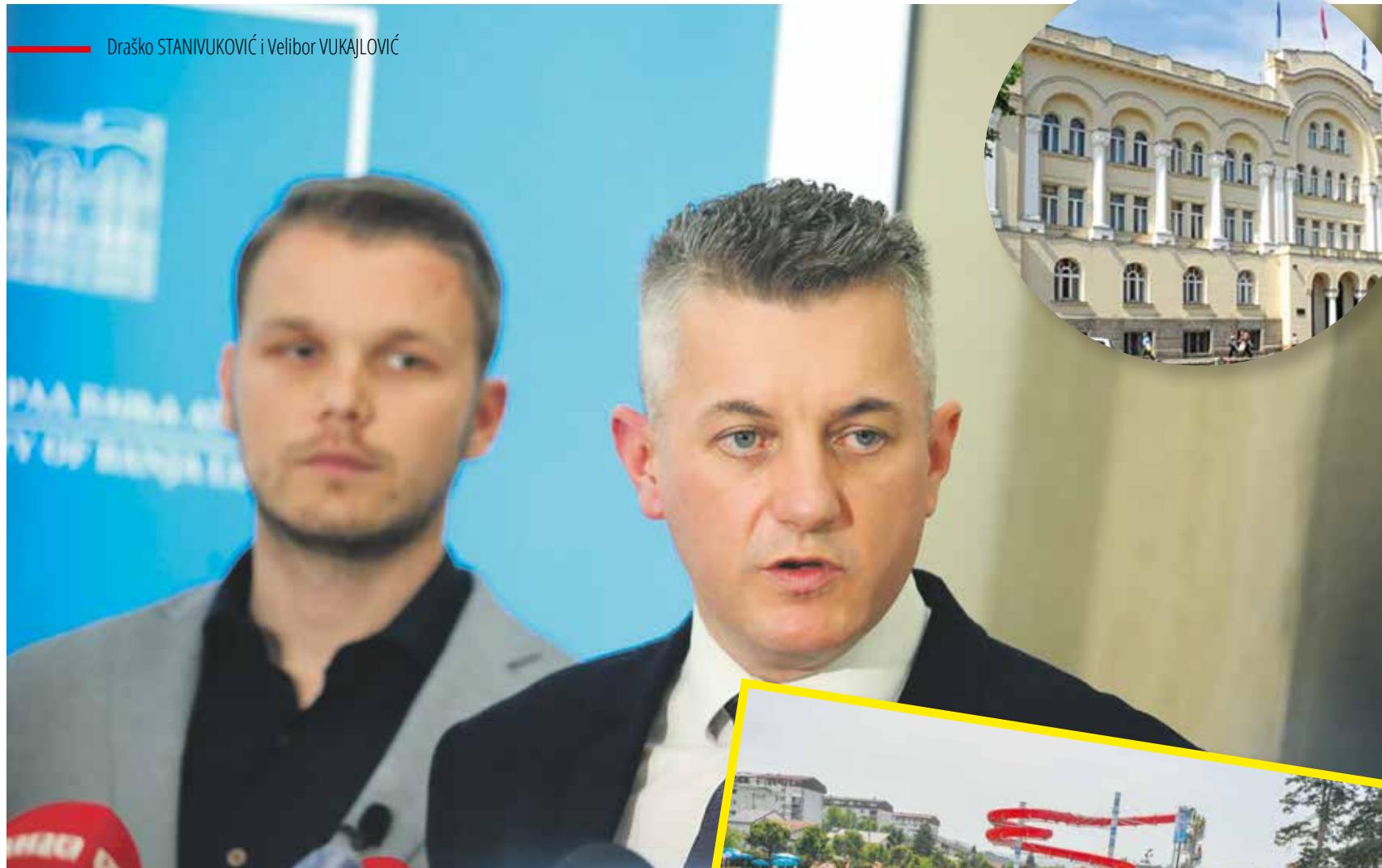

Slobodan JAVOR

Goran PREDOJEVIĆ

Draško STANIVUKOVIĆ i Velibor VUKAJOVIĆ

STRAVIČNO: Direktor „Akvane“ ugrozio zdravlje na hiljade ljudi!

U bazene sipali neprovjereni hlor od „divljeg“ dobavljača!

Prema informacijama, koje su sa „Faktorom“ podijelili zaprepašteni radnici vodenog parka, direktor „Akvane“ hlor je kupovao od preduzeća „Novoteks“, u vlasništvu Nove Milakovića, jednog od glavnih finansijskih oslonaca Socijalističke partije Srpske njegovog nećaka Gorana Selaka i koalicionog partnera gradonačelnika Draška Stanivukovića.

Mi, radnici, smo od početka sezone upozoravali direktora da nipošto ne smije uzimati hlor nepoznatog porijekla i od dobavljača koji nema dozvolu za promet ovom materijom koja može biti jako opasna za kupače. Međutim Vukajlović je, iz potpuno nepoznatih razloga, odlučio da hlor kupuje od „Novoteka“, iako ova firma nije uspisana u Republički registar dobavljača ove materije i, samim tim, ni u kojem slučaju ne smije da je prometuje. Uzalud je upozoravan da nijedan politički razlog, kakve je možda imao kad je dogovorio ovaj posao,

ne može biti preči od zdravlja hiljada ljudi, koje je direktno ugrozio – tvrde šokirani radnici.

Da su slutnje radnika potpuno opravdane, pokazuje i zvanični registar Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite kao prometnici. Drugim riječima, to znači da prometnici moraju ispunjavati uslove u smislu prostora, kadra i opreme. Kada se provjere navedeni uslovi, proizvod se upisuje u odgovarajući inventar, zavisno od njegove namjene. U okviru ovog procesa, provjerava se da li je taj proizvod uskladen sa propisima, a na osnovu podataka koji dostavlja proizvođač.

Prema našim saznanjima, „Novoteks“ nije upisan u registar prometnika hemikalijama i samim tim nipošto ne smije prometovati hlor.

Po Zakonu o hemikalijama RS, svi prometnici hemikali-

ja, dakle i onih koje su opasne (kao što je hlor), i onih manje opasnih, moraju se registrovati u Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite kao prometnici. Drugim riječima, to znači da prometnici moraju ispunjavati uslove u smislu prostora, kadra i opreme. Kada se provjere navedeni uslovi, proizvod se upisuje u odgovarajući inventar, zavisno od njegove namjene. U okviru ovog procesa, provjerava se da li je taj proizvod uskladen sa propisima, a na osnovu podataka koji dostavlja proizvođač.

Prema saznanjima „Faktora“, direktor „Akvane“ pravovremeno je upozoren da se, iz već navedenih razloga, hlor nipošto ne smije nabavljati od neregistrovanog i neovlaštenog dobavljača, ali se oglušio o sva upozorenja.

– Možemo samo da pretpostavljamo da su u pitanju razni politički i „biznis“ talovi, pogotovo što je „Akvana“, u ranijem periodu, imala važeći ugovor sa firmom „Petako“ iz Banjaluke, koja je upisana u registar prometnika hemikalija i ima odgovarajuće dozvole za promet hlora, ali je bez obzira na to odlučio da uđe u novi „dil“ sa porodicom Milaković i njihovom firmom. Da stvar bude gora, direk-

tor je potpuno nezakonito, gotovo godinu dana, nabavljao hranu od „Novoteka“, pošto nije imao nikakav ugovor sa njima, a da ne govorimo o činjenici da je Milakovićeva firma najveći povjerilac „Akvane“, sa obaveza ma prema njima koje u ovom trenutku premašuju 2,5 miliona KM. Bez obzira na to što je Milakovićeva firma u međuvremenu podnijela čak dvije tužbe protiv „Akvane“, Vukajlović je nastavio da kupuje hranu i sve druge potpreštine od njih, kao da ga se to ne dotiče – navode naši sagovornici.

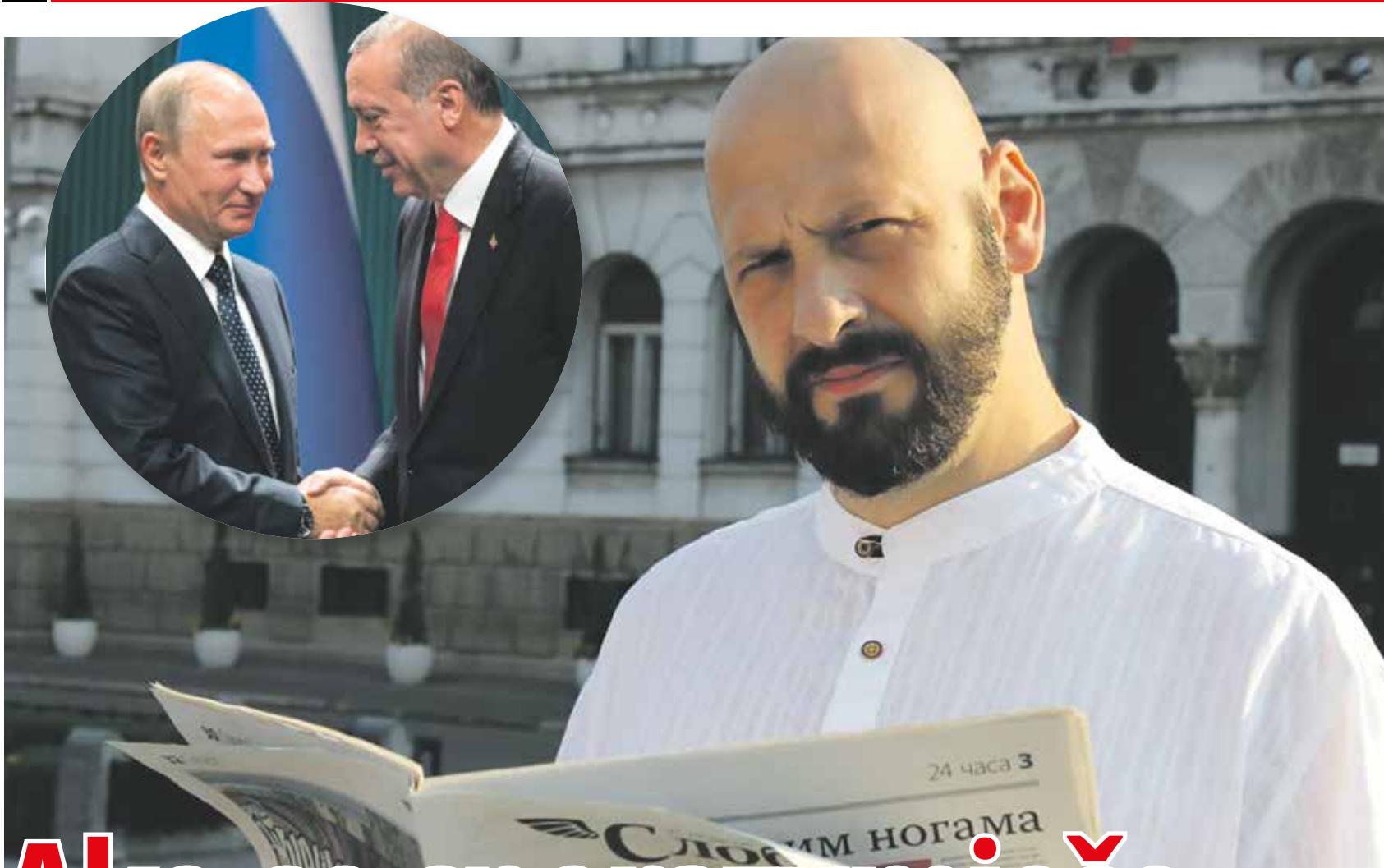
E.F.M.

GRADSKO PREDUZEĆE ZA ZBRINJAVANJE AKTIVISTA

Iako je direktor Vukajlović, kojeg je imenovao njegov partijski šef i gradonačelnik Draško Stanivuković, iz Gradske uprave predstavljan kao „spasilac“ jednog od najvećih gradskih gubitaka, praksa je pokazala potpuno suprotno. Bez malo godinu poslije, „Akvana“ je nastavila da gomila gubitke, a Vukajlović je jedino „uspio“ da na izmišljena radna mjesta primi 20-tak Stanivukovićevih aktivista, među njima i suprugu odbornika PDP-a Jove Savanovića, Stanivukovićevog vozača iz doba predizborne kampanje, šefa odbora PDP-a iz Bronzanog Majdana.

Paralelno sa tim, kod mlađahnog Stanivukovića - afera jedna druga sustiže.

Ako se sporazumješe Putin i Erdoan, što ne bi Dodik i Bakir?

— Autor kolumnne: Данијел СИМИЋ

Zavidna je naručena brzina reakcije i dirljiva količina gratis agresije na sina nacije, Bakira Izetbegovića. Prvo je medijski osunećen, podligežući sindromu Sulejmana Tihića. Za vrijeme posjete Banjoj Luci, reče da je spremан prestati dovodi ti u pitanje Republiku Srpsku. Potom je sekta građanistanskih asasina povadila noževe sa dvije oštice na najavu sastanka sa Aleksandrom Vučićem, odlučna da ne dopusti bilo kakav put ka dogovoru.

Njihov put je ratni. Oni bez netrpeljivosti i krupnih riječi kao agresija, genocid, ratni zločin - ne mogu da žive. Zanimljivo je, ali samo za neupućene, da oružani napad na Srbe sa Donjeg Toka Miljacke najviše zagonjavaju najimpotentniji, kriptoustaški elementi. Danas lobiraju za hapšenje, osuđivanje i zatvaranje srpskih izabranih predstavnika u ime „bosanskohercegovačkih građana“ i „zajedničke države“; ubjedljivo kao nekad za opstanak „šest republika i dvije pokrajine“.

Isprali su sopstveni mozak te kolektivno zaboravili kako su, preko noći, prestali da rade za JUTEL i postali direktori državnih i komercijalnih televizija sa jutarnjim čitanjem Kurana. Za sve pare iz Malezije, Saudijske Arabije i Turske.

Tako se sada uopšte ne sjećaju intervjuja sa Bahrudinom Kaletovićem iz 1991. godine. Ne dijele klipove sa njegovim antologijskim defetizmom, jer bi bilo teško ne prepoznati sebe među onima koji čuvaju propalu zemlju, koju nikao ne voli i neće. Sem Srba! Bahro kaže (citiram): Koliko ja kužim to, ovi kao hoće da se odcjepljuju, a mi kao ne damo. (I ono što posebno ne citiraju): Ustvari, mi samo hoćemo da se vratimo u kasarnu. Ništa više.

Bez obzira što je Socijalistička Republika BiH bila poznata kao Jugoslavija u malom, oni za agresiju NATO-a na Kosovo i Metohiju govore da je „završna faza raspada“? Njihov cilj

Aleksandar Vučić i Bakir Izetbegović FOTO: istraga.ba

je suverena i nedjeljiva SFRJ, oprostite, BiH; dok njihov narod samo hoće da izvuče živu glavu i vrati se svojoj kući. Prijete tuđim dupetom.

Ništa nijesu naučili iz istorije, a to je bilo prije samo trideset godina. A stvari se mogu promijeniti nezamislivo, još nezamislivom brzinom. Novembra 2015. godine na granici sa Sirijom, po Erdoganovom naređenju je oboren avion proizveden u vrijeme Sovjetskog saveza. Čitav Hladni rat niti jedna članica NATO-a nije uništila ruski avion. To bi značilo nuklearni rat. Svi su zato čekali da vide šta će uraditi Putin.

Vladimir Vladimirović je odigrao hladno. Progutao je tada knedlu velikog međunarodnog poniženja, da bi danas Turska bila isključena iz programa nabavke ame-

ričkih superskupih aviona F-35, jer je pazarila ruske protivvazdušne sisteme S-400.

I nije samo to. Amerikanci su počeli podržavati Kurde na sjeveru Sirije, kada im je pod russkim aviobombama propao projekat Islamske države. Preko kalifatista pojačanih dobrovoljaca iz Efbihu, zajedno sa Turcima su kralji sirijsku naftu za logistički bakiš u oružju i diplomatiski zatvaranje jednog oka. Nakon toga Turska i SAD, uz ostatak NATO-satelite, zahlađuju odnose do protjerivanja ambasadora, a Moskva i Ankara otvaraju Turski tok, dogovaraju granice

sfera interesa u Siriji, Libiji i Nagorno Karabahu. Zašto se takva vrsta uspostave mira sa ivice rata, i to dogовором, ne bi mogla prenijeti

do njihovih proksija? Kome to ne odgovara? Zašto pokretati dugi niz mukotrpnog uspravljenih domina, kada kod nas nema ni naftu, ni trgovачkih i putnih pravaca kojim već nijesmo zaobidjeni?

Strateške promjene u Dejtonskoj Dolini Plaća ne zavise od volje njenih stanovnika na slobodnim izborima. To ne bi trebalo niko da vas laže. Muslimani su za rat, mi smo za mirni razlaz? Svejedno. Sve bitno, pogotovo oko rata i mira, odlučice se spolja. Ti spolja, stisli su Aleksandra Vučića, taman kao devedesetih Slobodana Miloševića.

On je taj koji poziva na razgovore, a ovi koji se odazivaju su više nego svjesni ko mu je izdao zadatke. Andrej Plenković, kao neko ko je početkom devedesetih

pjevao Danke Dojčland, logično prima uzvratno Milorada Dodika. Dragomir Čović se odaziva Vučiću, kao Boban Karadžiću. Plus da Plenković ima i drugi izvor. Bakir ne može da ostane izolovan u ovoj podjeli uloga, jer je njemu od opipljivih titula ostalo samo još zvanje sina nacije.

Kako je rekordna cijena plina u Evropi uslovljena puštanjem u promet Sjevernog toka 2, a Kina i Rusija napisano ne priznaju Kristijana Šmita, interes Amerikanaca povučenih iz Avganistana uslijed nemanja para, to stavlja na nivo „izaslanika za reformu izbornog zakona“. Oni, dakle, kojima smeta Bakir na Dodikovim stazama disolucije, igrači su na svoju ruku. Ako već ne nikako za svoj groš.

OTKRIVAMO: KAKO ARAPI FINANSIRAJU BOSANSKE MUSLIMANE

Talići iz Saudijske Arabije pod lupom bezbjednjaka

Malo je poznata činjenica da je, nakon Drugog svjetskog rata, dio hrvatskih izbjeglica iz Italije transportovan u Siriju. Arapskim su zemljama bili potrebeni iskusni oficiri za nadolazeći rat s Izraelom.

Doseljeni Hrvati bili su instruktori tek formirane sirijske vojske, ali i borci u arapsko-izraelskom ratu. Nakon završetka sukoba veći dio doseljenika napušta zemlju, dok malobrojni ostaju i osnivaju Društvo „Damas“. Većina doseljenika bili su Hrvati islamske vjere, ali je među njima bio znatan broj katolika. Najznačajniji pojedinci te zajednice bili su Hasan Čustović, Husnija Hrustanović, Ibrahim Pirić-Pjanić, Mato Dukovac te Džafer-beg Kulenović, koji je bio najistaknutija politička figura među tamošnjim Hrvatima. Društvo je pokrenulo svoj mjesecnik „Hrvatska volja“, u kojem su pratili zivanja iz domovine, ali i u cijelom islamskom svijetu. Kulenovićevom smrću zajednica gubi politički značaj u hrvatskim emigrantskim krugovima. Pedesetih godina dolazi

do daljnog iseljavanja, što je dodatno oslabilo zajednicu, čije organizованo djelovanje zamire. U Siriji su ostali pojedinci čiji su potomci danas u potpunosti arabizovani. Jedna od porodica sa prostora Bosne i Hercegovine, koja nije izgubila kontakt i sa političkim vrhom, nosi prezime Talić i porijeklom je iz Sanskog Mosta.

Potiču od Jusufa Talića koji je prije rata je bio imućan, vlasnik trgovine obuće te je imao kuće i zemlje u rodnom gradu. Za vrijeme rata odbio je finansijski pomagati partizane, što je u ono vrijeme bio zločin koji se kažnjavao smrću pa je zbog toga dolaskom partizana u grad pobegao u Zagreb. Padom NDH, s porodicom, suprugom Zlatkom, djecom Zinetom, Fadilom i Fuadom, bježi vozom u Austriju. Najstariji sin Muhamed, koji je za vrijeme rata studirao medicinu u Za-

grebu, strijeljan je nakon dolaska partizana. Talić se u Siriji predstavljao kao Hrvat. Talići nisu morali raditi u Siriji, jer su uspjeli prošvercovati dio svoga prijeratnog zlata u novu domovinu.

Fadilov brat Fuad Talić radio je kao pomoćnik kod jednog stomatologa u Damasku. Jednom ga je zapazio stomatolog iz Saudijske Arabije koji je radio za kraljevsku porodicu te ga pozvao da radi kod njega. Taj posao je za cijelu porodicu Talić bio velik uspjeh. Fuad Talić je poslije završio stomatologiju. Imao je tri sina, od kojih su dvojica stomatolozi, a treći je hirurg. Oni i dalje žive u Rijadu u Saudijskoj Arabiji, gdje imaju svoju stomatološku ordinaciju. Prilično bogati, finansijski pomažu različite organizacije u BiH i nalaze se pod budnim okom ovdašnjih bezbjednosnih institucija.

Nastaviće se...

Prof. Yousef F. Talić BDS, MSc, DICOI, PhD, DABD, FICD Professor of Prosthodontics and Implantology, Department of Prosthetic Dentistry, School of Dentistry, College of Dentistry, King Saud University, Riyadh	Prof. Nabeel F. Talić BDS, MSc, PhD, FICD Professor & Consultant Orthodontist Former Vice Dean for Graduate Studies & Scientific Research, College of Dentistry, King Saud University, Riyadh
Dr. Emad Alshalak BDS, MSc Oral & Maxillofacial Surgeon Orthodontist	Dr. Ali Habra BDS, MSc Prosthetist
Dr. Manar Mouselli BDS, MSc Prosthetist	Dr. Ahmad Monther BDS, MSc Prosthetist
Dr. Mohamad Idrees BDS, MSc Oral Surgeon	

Stanivuković reterirao! PDP-ovca „OTJERAO“ FAKTOR!

Tomislav GRABOVICA

Nesuđenog šefa gradskog saobraćaja prebacili na groblje!

Tomislav Grabovica ipak neće biti postavljen za šefu banjalučkog Odjeljenja za saobraćaj i veze, nakon što je „Faktor“ razotkrio da je on zapravo penzioner. I to PDP-ov!

Izvori bliski gradonačelniku Drašku Stanivukoviću tvrde da se Grabovica prestao pojavljivati u Gradskoj upravi odmah nakon što je, u prošli četvrtak, „Faktor“ prvi objelodanio brižljivo čuvanu tajnu banjalučkog PDP-a – da su na poziciju najvažnijeg gradskog odjeljenja, svjesno, postavili čovjeka koji nije ispunjavao osnovne zakonske uslove za imenovanje.

Kao što je FAKTOR već objavio, Grabovica je ispunio uslov za odlazak u penziju, budući da je, zahvaljujući beneficiranom stažu u Željeznicama RS, napunio 40 godina radnog staža, uz 60 godina starosti. Prema Zakonu o službenicima i namještenicima u jedinicama lokalne uprave i samouprave, u startu nije ispunjavao osnovne uslove za imenovanje na ovu funkciju. Naravno, u Stanivukovićevom kabinetu su bili potpuno svjesni da je Grabovica penzioner, ali nisu računali na to da će ih neko razotkriti – tvrde naši sagovornici.

Kako saznajemo, tekst u „Faktoru“ izazvao je pravu uzbunu u Stanivukovićevom kabinetu, pa je brže–bolje „zaboravljen“ da je on, faktički, već imenovan na ovu poziciju. U međuvremenu, sa vjernim koalicionim partnerom – Socijalističkom partijom Gorana Selaka, dogovoren je da se penzioner Grabovica prebaci na groblje! Naime, da bi se zadovoljili partijski appetiti PDP-a (Grabovica je dugodišnji funkcioner ove partije, a u jednom periodu je bio i potpredsjednik Gradskog odbora) odlučeno je da se ovaj, na jedan način

„isluženi kadar“, imenuje za izvršnog direktora Gradskog groblja, kojeg u raspodjeli stranačkog kolača „drži“ Selakov SPS.

- Oni su poštoto namjerili da se Grabovica „uvali“ na državne jasle, pa su ga prebacili na Gradsko groblje, budući da se radi o javnom preduzeću i da se tamo ne primjenjuju odredbe Zakona o službenicima i namještenicima u jedinicama lokalne uprave i samouprave. Naravno, Stanivuković više i ne pominje da će načelnika birati na javnom konkursu, a napravno je, kad su ga mediji pitali za ovaj skandal, „zaboravio“ da je Grabovicu već postavio na ovu funkciju i da je to i zvanično saopšteno iz Gradske uprave. Bez obzira na skandal, Stanivukovićeva namjera da na ovu poziciju „instalira“ odani PDP-ov kadar, kojeg bi poslije pokušali progurati na konkursu. Ukoliko im to, zbog sukoba sa skupštinskom većinom, ne pode za rukom, novi PDP-ov šef će svakako ostati na toj funkciji, s formalnom razlikom što će se voditi kao „ovlašteni potpisnik“, što je u praksi identično nadležnostima načelnika odjeljenja – navode izvori Faktora.

B.V.

UZEO OTPREMNU PA SE VRATIO U ŽRS

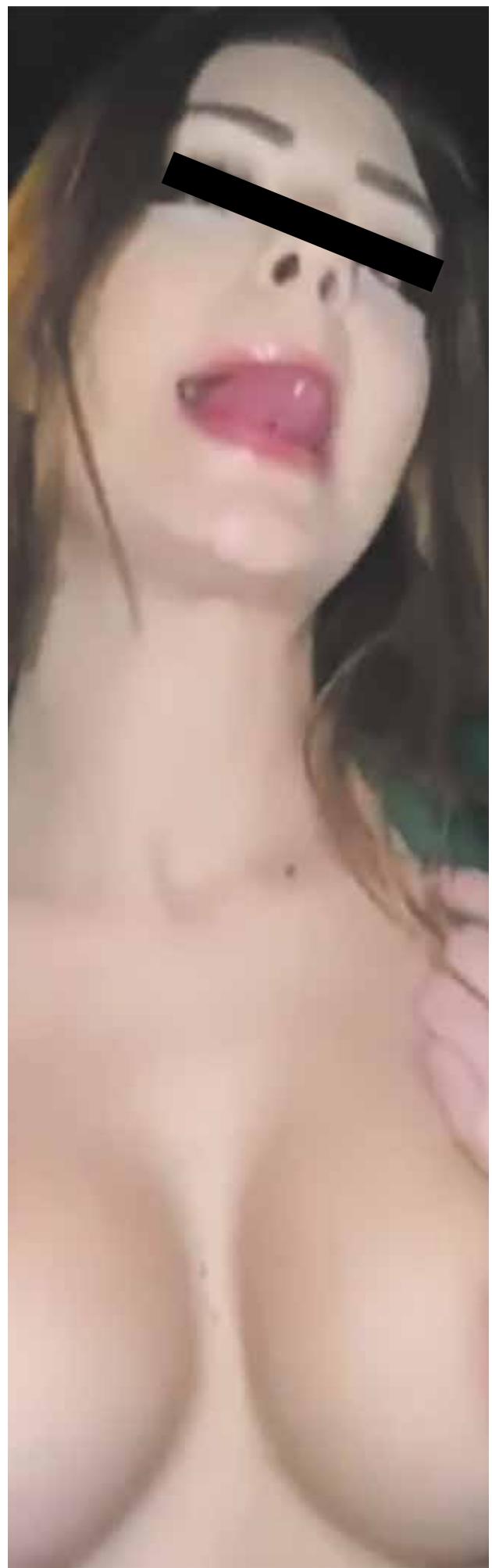
Osim što je protiv Grabovice prošle godine podnesena krivična prijava zbog sumnje da je umiješan u preplaćivanje skupocjenog aparata za potrebe ŽRS-a, o čemu smo već pisali, pojavio se i podatak da je nesuđeni šef gradskog saobraćaja, kojeg su iz Gradske uprave predstavili kao „vrsnog stručnjaka besprijekorne biografije“ zapravo ojadio i bivšu firmu Željeznice RS, jer je uzeo otpremninu od nekoliko desetina hiljada KM, da bi se ubrzano vratio u isto to preduzeće.

Srce da ti stane!

SODOMA I GOMORA U KLUBOVIMA NA BALKANU

**ŠOK SNIMCI lezbo akcije u
poznatom noćnom klubu**

Noćni život u Srbiji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini uvijek je bio na glasu; za jedne na dobrom, ali nerijetko je bio izložen i kritikama zbog raznolike „ponude“. I baš zato je privlačio veliki broj znatiželjnika i koliko god bilo čudno, do pojave korone, bio je popriličan izvor prihoda i dio turističkih ponuda mnogih gradova. Beograd, Banjaluka, Zagreb i njihovi splavovi, noćni barovi, klubovi - bili su prepuni, prije svega, komšija Slovenaca, ali i pravidno hladnih Engleza i „marljivih“ Nijemaca željnih provoda. Tradicionalno burne noći, uz nezaobilazan turbo folk, posljednjih godina posebno su začinile i starlete i

otvorena prostitucija koja se nudi na gotovo svakom čošku. Kao šlag na tortu, sve to se prikazuje i pokazuje i na društvenim mrežama. Granica dobrog ukusa kao da ne postoji više. Sve liči na to da smo dotakli samo dno. I to se potvrđuje iz dana u dan.

Tako se ovih dana pojavio video-snimak nekoliko atraktivnih mladih djevojaka u lezbo akciji u predulazu jednog noćnog kluba. Seksni snimak pokazuje opuštene cice, bez donjeg veša, u erotskoj predigri u sitne sate. U par minuta vruće aktivnosti, ove cice nisu skrivali svoje atributе. Dok se puče u kameru, dodirujući intimne dijelove tijela, jedna od djevojaka mazno kaže: „Dragana

‘ajde sad ti!“. I to je poziv koji se ne odbija! Djevojka kreće u akciju, a sve što se dešava dalje - nije za mlađe od 16 godina. U pozadini se čuje muzika uživo poznatih balkanskih ritmova, što nedvosmisleno potvrđuje da je snimak nastao u jednom od noćnih klubova, najvjerovaljnije, Banjaluke.

Starlete polako, ali sigurno osvajaju noćne klubove rušeći sve norme pristojnog ponašanja. Možda, ipak, nas to sve ne bi trebalo da čudi, kada bez njih ne mogu ni neki ovdašnji političari. A znamo i koji. Tu, nažalost, ne treba puno pogđati. Banjaluka je i potom pitanju već uveliko zastupljenja u štoj štampi regiona. To su joj donijele „promjene“. S.S.

Haos u PDP-u nakon istupa bivšeg gradonačelnika Trebinja

SVE IZLAZI NA SVJETLOST DANA:

Vučurevićeve optužbe su tek početak

Stavio se u službu SNSD-a ili ne, kako to ovih dana tvrde njegove dojučer-ašnje partiskske kolege, Slavko Vučurević, bivši gradonačelnik Trebinja, iznio je niz optužbi na račun samog vrha partije, a na koje Branislav Borenović, lider PDP-a i počasni predsjednik stranke Mladen Ivanić, jednostavno nisu ponudili konkretan odgovor.

Anja PETROVIĆ, FOTO: Srpska.info

Igor CRNADAK, FOTO: Mondro

Mladen IVANIĆ i Slavko Vučurević, FOTO: Predsjedništvo BiH
N aprotiv, sve se svelo na kontraoptužbe i nazivanje Vučurevićevih riječi „naučnom fantastikom“. A da nije baš sve „fantastika“ svjedoče i informacije koje su poznate javnosti već godinama, a o čemu je Vučurević govorio. Optužujući vrh stranke „da im djeca studiraju u Londonu i da tamo imaju stanove koje su stekli na sumnjiv način“, Vučurević se prije svega, referisao na Ivanića čiji je sin Vladimir, u glavnom gradu Engleske, završio studije finansija i bankarstva, a zatim i ostao тамо да živi. Osim toga, Vučurević je, tvrde izvori Faktora, samo zagrebao vrh ledene brijege malverzacije u PDP-u, kada je u pitanju zapošljavanje kadrova i kupovine radnih mjeseta.

Naveo je primjer da se 50.000 KM plaća za poziciju direktora agencije ili preduzeća, te da se plaćalo i za imenovanje na mjesto ambasadora.

- Mene su postavili za ambasadora, a prethodnih me 18 mjeseci vukli sa jednom te istom pričom. Nisam im dao novac, ali sam zato razgovarao sa Mladenom Ivanićem i bilo mu je sve jasno - rekao je Vučurević.

Pravo „leglo“ stra-

načkog zapošljavanja za kadrove ove stranke bilo je Ministarstvo inostranih poslova BiH, dok je тамо vedrio i oblačio Igor Crnadak. On je na poziciji šefa diplomatičke provere proveo četiri godine redovnog i jednu godinu tehničkog mandata. Za to vrijeme vladala je prava pomama za mjestima, kako u diplomatsko-konzularnoj mreži, tako i u samoj centrali MIP-a. I sam sindikat zaposlenih u tom resoru je prije dvije godine ukazao na silne nepravilnosti prilikom konkursne procedure, tvrdeći da se kadrovi PDP-a udomljavaju bez ikakvog zakonskog reda. Među „viđenijim“ članovima stranke koji su posao našli u diplomatskim redovima su i bivši narodni poslanici Aleksandar Golijanin i Miroslav Brčkalo, kao i nekadašnji potpredsjednik stranke Dragiša Delić i portparolka Anja Petrović.

- PDP više nije ni stranka ni partija, već kancelarija kolaboracionističkog i kvislinškog tima, koji sve radi za određenu svotu novca. Imam informacije i da su od članova PDP-a tražili da bjanko potpišu izjave da poklanjaju po 5.000 KM partiji, a da novac ne moraju da daju, već da će on da dođe sa strane - izjavio

je Vučurević.

Osim finansijskih malverzacija, Vučurević je vrh stranke optužio i za „skretanje sa puta“ koji je partija zacrtala kada je osnovana. Posebno je naglasio da „unutrašnji odnosi, kupovanje mandata, neznanje i nekompetentnost doveli do toga da se stranka urušava“.

- Zbog toga su mnogi ugledni ljudi napustili stranku - istakao je Vučurević.

Sagovornici Faktora iz PDP-a strahuju da je Vučurevićev istup samo prvi u nizu, jer nezadovoljstvo u stranci tinja i u nekim drugim odborima, poput prijedorskog.

- PDP je u Prijedoru

bio dio vlasti sa SNSD-ovim Daliborom Pavlovićem na čelu. Sada se uoči prijevremenih izbora u tom gradu vrši pritisak na tamošnji odbor stranke da podrže kandidata DNS-a, ali neće sve ići baš tako kako je zamisljeno iz Banjaluke. PDP u Prijedoru vodi Miodrag Deretić, bivši radikal koji je zajedno sa Milankom Mihajlićem utopio SRS RS u tu stranku, ali se nikada do kraja nije integrisao - kaže naš izvor.

I u drugim lokalnim sredinama vrhu PDP-a zamijeraju na svojevrsnoj „banjalukazaciji“ stranke. Prednjače Pale i Gradiška. Smatraju da

se previše insisira na promociji Draška Stanivukovića i Jelene Trivić kao „spasilaca stranke i Republike Srpske“, ali da to dopušta, upravo, najuži vrh partije.

- Istina je da je PDP najbolje organizovan u najvećem gradu RS, ali isto tako je jasno da je stranka u ostalim krajevima Republike Srpske zapuštena ili prepuštena sama sebi. To očigledno ne vide ni Borenović, ni Igor Crnadak, niti Draško Stanivuković, a imajući u vidu kako su reagovali nakon Vučurevićevog istupa, čini se da ih to previše i ne interesuje - zaključuje naš izvor.

Z.S.

BORENOVIĆ INICIRAO NAPADE NA VUČIĆA!?

- Predsjednik PDP-a Branislav Borenović u nekoliko navrata tražio je od mene da idem javno protiv predsjednika Srbije Aleksandra Vučića - izjavio je Vučurević. On je istakao da je taj Borenovićev zahtjev jadan i ponizavajući. Borenović nije demantovao ove navode.

Predsjednik Unije udruženja poslodavaca Saša Trivić potvrdio za Faktor:

Rašće i plate u privredi!

Ekonomski pokazatelji Republike Srpske su ohrabrujući i jako je bitno da RS razvija gasnu mrežu, posebno prema svom zapadnom dijelu, naglašava predsjednik Unije udruženja poslodavaca Saša Trivić. Osim energetske stabilnosti, privreda bi dobila i niže cijene energenata. Nafta, koja se dosta koristi bila bi zamijenjena plinom. Ne očekuje nestašice hrane s kojima se suočava Velika Britanija i još neke zemlje. Važno je, naglašava Trivić, i da je postignut dogovor o povećanju plata, a očekuje se i podrška Vlade u tehnološkom razvoju u realnom sektoru.

Kako biste ocijenili stanje u privredi Srpske u vrijeme još uvijek prisutne pandemije korona virusa?

TRIVIĆ: Stanje je bolje nego što smo očekivali. Evidentno je da su svi ekonomski pokazatelji rasli: promet, izvoz, plate itd. Sada imamo problem sa nedostatkom reppromaterijala i negdje usporavanje automatske industrije u Evropi što može dovesti do loših rezultata, ali generalno - privreda ide u pravom smjeru.

Da li je i koliko globalna energetska kriza uticala na naš realni sektor?

TRIVIĆ: Energetska kriza najviše utiče na krajnjeg potrošača. Rast cijena energije - plina, nafte i struje će se „preliti“ na cijene finalnih proizvoda i to će sigurno dovesti do određene inflacije. Privreda do sada, u tom smislu, normalno funkcioniše sa povećanim prihodom od rasta cijena.

Privreda nema zaliha kod sebe da bi mogla to amortizovati, nego mora prenijeti na potrošača.

Očekuje li nas nestašice hrane i s tim u vezi lančani rast cijena?

TRIVIĆ: Ovaj rast cijena nije vezan za nestaćicu, nego je problem inflacija, problem potrebečaja cijena u transportu. Za očekivati je da cijene i dalje pomalo rastu, ali nije za očekivati da dođemo u problem nestašice hrane. Nema nikakvih naznaka da je bila negdje nekakva suša, što bi moglo nešto poremetiti.

Kada bi se cijene mogle ustabiliti?

TRIVIĆ: Sigurno još pola godine će cijene biti gore-dole. Ali neki rast je zaustavljen. Pitanje je koliko dugo će biti na ovom nivou kada počnu padati, jer mislim da su neke cijene nerealno visoke.

A.J.

NIŽE CIJENE ENERGENATA

Bili ste u delegaciji Srpske tokom razgovora sa predstavnicima ruskog „Gasroma“. Šta će značiti sigurno snabdijevanje gasom za domaće privrednike?

TRIVIĆ: Ono što je evidentno da naš „Gas RS“ ima ugovorene cijene do kraja godine. Ovo što je bilo u Rusiji su razgovori o novim cijenama. Naravno, još se ne znaju koje su to cijene i one će vjerojatno biti vezane za dogovor između Rusije i Srbije.

Bitno je da dalje razvijamo gasnu mrežu. Mislim da su samo Zvornik i Bijeljina gasifikovani i trebalo bi što prije produžiti gasovod prema zapadnim dijelovima Republike Srpske čime bi privreda dobila i niže cijene energenata i neku stabilnost.

Mi dosta koristimo naftu, dobro bi je bilo zamijeniti plinom.

OTVARANJE NOVIH RADNIH MJESTA

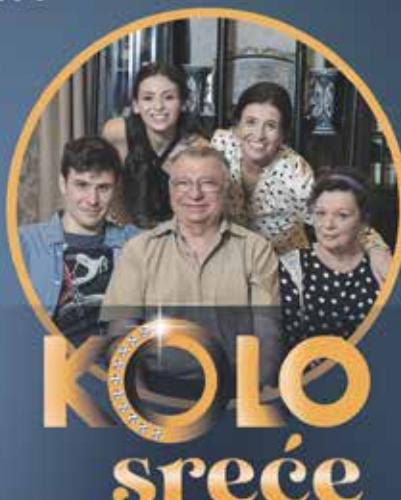
Koje mjere ćete predložiti Vladi za ekonomsku politiku 2022. godine?

TRIVIĆ: Ono što je privredi trenutno najvažnije je povećanje plata. Za svaki rast plata u privredi država na neki način učestvuje i mislim da smo postigli dogovor o tome. Druga najvažnija stvar je podrška tehnološkom razvoju. Samo kroz povećanje produktivnosti možemo držati rast plata i otvaranje novih radnih mesta sa višim vrijednostima. To su dva najveća fokusa što se tiče pregovora sa Vladom. Digitalizacija, pojednostavljenje procedura, smanjenje parafiskalnih namesta, sve su to bitne stvari, ali ne toliko koliko rast plata.

NAJBOLJI SERIJSKI PROGRAM OVE JESENİ

Igra
SUDBINE

KOLO
sreće

UTORAK - SUBOTA
OD 20.00

**AKO
NE MOŽE
DA BUDE
KORISNIK
POSTAĆE
VLASNIK**

Donald Tramp pokreće sopstvenu društvenu mrežu

Donald Tramp ne odustaje od društvenih mreža. Nakon što su mu ukinuti nalozi na Fejsbuku, Triteru i drugim velikim mrežama, odlučio je da osnuje sopstvenu mrežu. Zvaće se „Truth Social“ ili u slobodnom prevodu -Mreža Istine. Ova društvena mreža biće dio Trampove grupacije „Trump Media & Technology Group“ (TMTG). U punom kapacitetu bi trebalo da počne sa radom početkom iduće godine i tako postane „rival liberalnim medijima koji koriste svoju poziciju da učutkaju opozicione glasove“, saopšteno je iz kompanije bivšeg američkog predsjednika. Prije isključivanja, Tramp je imao gotovo 90 miliona pratilaca na Triteru, više od 35 miliona na Fejsbuku i 24 miliona onih koji ga prate na Instagramu. Nakon što su u januaru ove godine njegove pristalice upale u zgradu Kongresa u Vašingtonu, Tramp je zabranjen na mrežama, ili su njegovi nalozi suspendovani na društvenim mrežama poput Tritera i Fejsbuka.

TALIBANI MOGU, ALI NE I BIVŠI PREDSEDNIK

„Živimo u svijetu u kojem talibani imaju ogromno prisustvo na Triteru, a ipak, vaš omiljeni američki predsjednik je učutkan. To je neprihvatljivo“, saopštio je, u svom stilu, Donald Tramp. Rekao je da je stvorio „Truth Social“ i TMGT, kako bi se suprotstavili „tiraniji“ velikih tehnoloških kompanija.

„Uzbuđen sam što će uskoro poslati svoju prvu „istinu“ na „Truth Social“ (engl. truth – istina), napisao je Tramp.

Mreža je, rekao je bivši predsjednik SAD-a, napravljena sa misijom da da glas svima. Kaže da je uzbuđen što će uzvratiti udarac tehnološkim gigatima. Ti giganti su, u prvom redu, Fejsbuk, Triter i Gugl, koje je Tramp tužio zbog cenzure. Triter je trajno zabranio Trampa, dok Fejsbuk planira da ponovo razmotri svoju odluku, ali tek za dvije godine.

Donald Tramp, očigledno, nema namjeru da bilo šta čeka. Platforma „Truth Social“ biće dostupna u beta verziji na poziv, od novembra 2021. godine, navodi se u saopštenju.

Korisnici su pozvani da se upišu na listu čekanja ili da unaprijed poruče aplikaciju preko Ejpl Ep Stora. Skrinštovi pokazuju da profil korisnika dosta liči na profil na Triteru.

Istovremeno, pojave su se optužbe da je „Truth Social“ nastao na platformi i slobodnom softveru društve-

ne mreže „Mastodont“. Tvorac „Mastodonta“ saopštio je da je svojim advokatima rekao da procijene da li Trampova mreža krši njegova autorska prava.

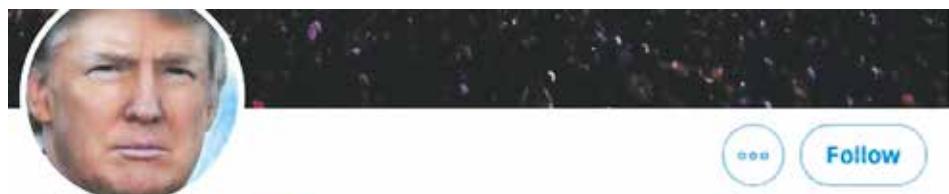
MILIJARDE U PITANJU

Trampova kompanija „Trump Media & Technology Group“ (TMTG) dogovorila je spajanje sa kompanijom „Digital World Acquisition“ (DWAC). Time je obezbijedila poslovnu kombinaciju koja će joj omogućiti da izade na berzu.

Planirano spajanje vrednuje Trampovu kompaniju na početnih 875 miliona dolara, uz potencijalnu dodatnu zaradu od 825 miliona dolara od prodaje dodatnih akcija. Time bi ukupna vrijednost bila oko 1,7 milijardi dolara, u zavisnosti od učinka cijena akcija, nakon spajanja sa „DWAC-om“.

Inače, nakon objave o budućem spajajući vrijednost dionica „DWAC-a“ porasle su za 357%.

N.V.

Donald J. Trump

@realDonaldTrump

45th President of the United States of America

📍 Washington, DC 🌐 Vote.DonaldJTrump.com 📅 Joined March 2009

51 Following 88.7M Followers

Followed by Zichen Wang, Feroza Aziz, and 859 others you follow

[Tweets](#)

[Tweets & replies](#)

[Media](#)

[Likes](#)

This Tweet is no longer available because it violated the [Twitter Rules](#). Learn more

CNN OČEKIVANO KRITIKUJE

Na prve reakcije nije trebalo dugo čekati. CNN, koji nije naklonjen Trampu, ekspresno je objavio analizu u kojoj je objasnio zašto će Trampova ideja, po njihovom mišljenju, skoro sigurno propasti. Smatraju da Tramp „izmišlja toplu vodu“, jer u javnosti ne postoji potreba za još jednom mrežom poput Triter, koji već ima 200 miliona korisnika. Na Triteru je Tramp bio prisutan od maja 2009. godine. Godinama je gradio uticaj i sticao pristalice, nakon čega je to agresivno iskoristio u predsjedničkoj kampanji. Sa novom mrežom, Tramp „počinje od nule“, što je otežavajuća okolnost. Drugi razlog je što je prostor na internetu, rezervisan za konzervativne stavove, već prilično popunjeno, pa nema potrebe za osnivanjem nove mreže, ocjenjuje CNN. Ipak, priznaju da je Tramp još uvijek najznačajnija ličnost republikanske politike. Iako nije više predsjednik, zabranjen mu je pristup Triteru, Fejsbuku i Jutjubu zbog čega je njegov uticaj smanjen. Analiza Vašington posta, iz aprila ove godine, pokazala je da je pretraža na Guglu, koja se odnosi na Trampa, značajno opala, a time i interes za njega i njegove aktivnosti.

NAJPOPULARNIJI

Donald Tramp ne poriče da bi ponovo želio da bude predsjednik SAD-a. On i daže tvrdi da su prethodni izbori, na kojima je izgubio, prevara i da je on trebalo da bude izabran za predsjednika. Međutim, definitivnu odluku o kandidaturi 2024. godine još nije donio. Odluku o tome da li će se ponovo kandidatovati objavio je za kraj iduće godine, nakon završetka izbora za Kongres i Predstavnički dom. Dosta toga zavisiće i od njegovog zdravlja. U međuvremenu, aktivan je na skupovima Republikanske partije širom Amerike. I nakon svega, najpopularniji je političar među republikancima. Najnovija istraživanja pokazuju da 80% republikanaca smatra da bi Tramp trebalo ponovo da se kandiduje, mada i među njima ima Trampovih žestokih protivnika. Istraživanja, takođe, pokazuju da su Tramp i Bajden izjednačeni u potencijaloj političkoj borbi za predsjednika SAD-a 2024. godine, svaki sa 40% podrške ispitanih. 14% ispitanih bi glasalo za nekog drugog kandidata, 4% nisu sigurni da će glasati, a 1% se izjasnio da neće glasati.

KAD ISTINA PROGOVORI: Komisija za istraživanje stradanja svih naroda u srebreničkoj regiji

MEDIJSKI RAT: Srbi od početka „dežurni krivci“

Srbi su u medijskim izvještajima tokom rata u BiH prikazani kao napadači i agresori u poređenju sa hrvatskom i bošnjačkom/muslimanskom stranom, naglašava se u izvještaju Komisije za istraživanje stradanja svih naroda u srebreničkoj regiji. Srpska strana je, pretežno, prikazivana u negativnom kontekstu, a navode i konkretnе primjere. Imajući u vidu da su sukobi u BiH medijski opširno ispraćeni, u istraživanju Komisije izabrana su dva dnevna lista koja predstavljaju vodeće novinske kuće na anglosaksonskom govornom području (Njujork tajms i Gardijan). Iako nije iscrpna, kvantitativna analiza opšte slike o Srbima dovela je do formiranja nekoliko izuzetno čvrstih zaključaka:

Njujork tajms i Gardijan po-kazali su visok nivo međusobnih sličnosti;

- Srpska strana je ta koja je dosljedno predstavljena kao napadač; - Druge etničke grupe, naročito Bošnjaci, predstavljeni su kao žr-

tve, odnosno napadnuta strana;

- Opisi ratnih aktivnosti bili su detaljni i obuhvatili su različite izraze: od tipičnih za svaki moderni sukob do specifičnih vezanih za rat u BiH;

- Srpska strana bila je pokretač ratnih ak-

tivnosti i počinilac naj-težih zločina;

- Srpska strana dosljedno je opisivana u negativnom kontekstu.

Takođe, vrlo važna činjenica odnosi se na nesklad u terminu vojska. Naime, muslimanske snage su se dosljedno karakterisale na ovaj

način i to mnogo češće nego srpske. Istraživači smatraju da razlog leži u činjenici da su muslimani, sa svojim političkim i vojnim institucijama, definisani kao jedina legitimna (otuda i česta upotreba izraza legitimna ili vladina kao epiteta kojima se opisivala). Suprotno tome, srpske političke institucije obično su bile napisane pod navodnicima (na primjer, Nikola Koljević, zamjenik predsjednika „parlamenta“ bosanskih Srba, itd.).

Opisani zaključci mogu se sažeti u jasnu

i jednostavnu poruku. Izvještavanje o ratu u BiH dalo je sliku u kojoj su se sukobljene strane jasno razlikovale. S jedne strane bila je srpska strana, kao „loš“ napadač.

S druge strane, Hrvati koji žive na teritoriji BiH, a naročito Bošnjaci, prikazani su kao strana protiv koje su počinjena različita ratna djela. Tako su ove dvije etničke grupe postale de facto „dobra“ strana, imajući u vidu, dosljedno, negativnu karakterizaciju Srbija.

Ova nesumnjivo pojednostavljenja slika ponovo je potvrđena i ponovljena kroz, praktično, svaki novinski članak. S obzirom na to da je samo Gardijan ratu u BiH posvetio gotovo 2.000 naslova (stvarni broj je i veći), čitaocu postaje jasno koliko je snažno, ne prestano i dugotrajno pojednostavljenje ovo tumačenje.

U završnom izvještaju Komisije za istraživanje stradanja svih naroda u srebreničkoj regiji podsjeća se šta je 2018. govorila bivša novinarka Gardijana Melani Filips, koja je u toj novinskoj kući radila oko 25 godina. Naročito se osvrnula na jedan događaj, koji je bio u vezi sa ratom u BiH. Pojasnila je šta je pisala jedna njena koleginica, koja nikada nije bila, bar u to vrijeme, na ratom zahvaćenom prostoru.

„Sjećam se konkretno jednog teksta koji je napisala, a na naslovnicu je bio naročito efektan. Desio se neki grozani, tragičan događaj, mnogo ljudi je izgubilo život, a ona je opisa-

la potresnu scenu iz nekog sela u srcu svih tih problema, opisala je neki ojađeni konvoj. Kamioni su nailazili, a u prikolici jednog, ona je u detalje opisala kako je prikolica tog kamiona bila krcata izbjeglicama, opisala je kako su izgledali, žene su sjedile ovako, nosile su marame na glavama i sjedile su pognutih ramena, a djeca su bila tiha i nije bilo nijednog muškarca jer su svi pobijeni, i... Znate, priča je bila izuzetno potresna – i krajnje netačna“.

Filips je navela da ta novinarka nikad nije bila tamo.

„Nije to vidjela! Sve je to izmisnila! A u Gardijanu, gdje, zapravo, se kad ovo čujete, neki čak imaju i nekakav tračak savjeti, ljudi su govorili: „Zar je stvarno moguće da smo pustili u štampu nešto što, ono, nije istina?“ A drugi su odgovarali: „Ma ne! Sve je u redu. Apsolutno je u redu što

smo to pustili u štampu jer to i jest šira istina.“

Šta je šira istina? Svi su znali širu istinu: bilo je van svake rasprave da su Srbi negativci, a Muslimani žrtve. To je bila šira istina i sve što je nju dočaravalo bilo je prihvatljivo, jer je dočaravalo „širu istinu“.

Po tome, činjenica da je to laž uopšte nije laž. To je u stvari istina. Tako se tamo razmišljalo. Upravo takvo razmišljanje, taj koncept „šire istine“ bio je faza u evoluciji propagande hladnog rata.

A.J.

KO JE RADIO ZA MUSLIMANE?

Muslimanska politička vrhuška je tokom rata angažovala moćne firme za odnose sa javnošću, čiji posao je bio da ubrzaju protok informacija, koje su im odgovarale, a sve na štetu Srbija.

Dijana Džonston detaljno objašnjava suštinu ugovora, kao i ostali koji su saradivali sa agencijama za odnose sa javnošću, koje su tokom ratova na Balkanu angažovali Hrvati i Muslimani: „Dana 23. juna 1992. Izetbegovićeva vlast u Sarajevu... potpisala je ugovor sa firmom „Rader Fin“ kako bi promovisali istaknutiju ulogu vođstva Sjedinjenih Država na Balkanu. Agencija je u tu svrhu preduzela impresivan niz aktivnosti, od kojih je najznačajnija to što su osnovali „Bosanski centar za kriznu komunikaciju“ u saradnji sa američkim, britanskim i francuskim medijima: poduka o medijskom imidžu za bosanskog ministra spoljnih poslova Harisa Silajdžića; slanje obavještenja za štampu članovima Kongresa Sjedinjenih Država i „faksova sa vijestima“ o razvoju situacije u Bosni i Hercegovini na preko 300 adresa, u koje se ubrajaju najistaknutiji svjetski mediji i članovi parlamenta; pisanje 17 pisama potpisanih od strane Izetbegovića i Silajdžića, a upućenih vodećim svjetskim zvanicnicima; organizacija konferencija za štampu i intervjuja sa bosanskim predstavnicima na međunarodnim konferencijama; organizacija ličnog kontakta između Silajdžića i Ala Gora, Margaret Tačer, i drugih uticajnih ličnosti, u koje se ubraja i 17 senatora Sjedinjenih Država; plasiranje članaka na novinske stranice Njujork tajmsa, Vašington posta, Ju-Es-Ej tudeja, Vol strit džurnala...

AMERIČKA PROPAGANDA!

Novinar i istraživač Geri Wilson piše u članku pod naslovom „Dejtonski sporazum prekraja Evropu“ sljedeće: „Većina medijskih izvještaja o dešavanjima na Balkanu bilo je senzacionalizovano i krcato citatima izvora iz Stejt departmenta, CIA ili Pentagona. Kad se to dešava u drugim zemljama, zove se propaganda. Kad se dešava ovdje, oni se prave da je to samo „objektivno novinarstvo“. Da nasumično odaberete desetak državljana Sjedinjenih Država i pitate ih koji je najagresivniji narod na svijetu, najmanje jedno će reći Srbi“, podsjeća se u izvještaju Komisije za istraživanje stradanja svih naroda u srebreničkoj regiji.

Gideon GRAJ foto: atvbl

„Imali smo ogromnu dokumentaciju, i učinili smo sve da dođemo do svakog relevantnog dokumenta zato što je namjera bila da naš izvještaj bude objektivan, naučno utemeljen, autentičan i pouzdan. Nama su bile bitne samo činjenice, ne legende, ne priče, glasine, samo istina. Ostali smo vjerni istini zato što smo ozbiljni ljudi, mi smo naučnici, i samo je istina osnov rada naučnika, naučnog rada“, naveo je istoričar Graj.

NIJE ZA DJECU: Procijenjena na gotovo 900 miliona dolaru

Južnokorejska kinematografija ovih dana ponovo je u fokusu cijelog svijeta. Ovoga puta zbog serije po imenu „Squid Game“. Rađena je u Netflixsovoj produkciji i u 90 zemalja već je dobila status najgledanije serije.

Sam naziv serije „Squid Game“ ili u prevodu „Igra lignje“ je ime za korejsku dječiju igru. Ideja za ovu seriju rođala se tokom 2009. godine kada je njen režiser Hwang Duang-Hjuk, opterećen finansijskim problemima, počeo da razmišlja o igri preživljavanja koja bi mu pomogla da se izvuče iz loše finansijske situacije. Želio je da stvari alegorijsku priču o modernom kapitalističkom društvu: nešto što predstavlja ekstremno „takmičenje za život“, ali uz pomoć likova koje susrećemo u realnom životu. Međutim, bojao se da je sama priča suviše teška za razumijevanje i suviše bizarna za to vrijeme. Čini se da su se njegovi strahovi ostvarili pa je, obilazeći producentske kuće u Koreji i glumce, nailazio na odbijanje uz obrazloženje „kako je priča suviše groteskna i nerazumljiva“. Sve ovo dovelo je da Hwang zaboravi na ovaj scenario i nastavi sa karijerom u kojoj je, u narednih deset godina, uspješno snimio tri filma.

Stvari će se promijeniti kada Netflix odluči da svoju produkciju proširi na tržišta izvan Sjeverne Amerike, uključujući i Južnu Koreju.

U „Squid Game“ se priča „vrti“ oko Seong Gi-Huna, jednog od 35 miliona stanovnika Seula, koji ima ogroman dug nastao zbog njegovih sklonosti ka kocki, pa su ga zbog neodgovornosti napustile supruga i kćerka. Jednom prilikom, Seong od nepoznate osobe dobija broj mo-

bilnog telefona na koji se može prijaviti ukoliko želi učestvovati u igri koja će mu donijeti pravo malo bogatstvo - 45,6 milijardi korejskih vona (oko 39 miliona američkih dolara). Naravno, pod uslovom da pobijedi. Vrlo brzo Seong se budi na zabaćenom ostrvu zajedno sa još 455 gubitnika koji imaju zadatku da se takmiče u dobro poznatim korejskim dječijim igrama. Ipak, najbitnije detalje nećemo otkriti.

Ono što se nameće kao osnovno pitanje jeste izuzetna prihvatanost serije kako od strane publike tako i od strane kritičara. Definitivno, postoji više aspekata zbog kojih je serija postala magnet za gledaoca. Na prvom mjestu, to je dobra priča koja može da pokrije nedostatak novca i kvalitetnih glumaca. Međutim, ovoj seriji toga definitivno ne nedostaje s obzirom na veliki budžet koji je Hwang dobio od Netfliksa, kao i nekoliko izuzetno cijenjenih korejskih glumačkih imena koji se pojavljuju u seriji. Sama priča, slično kao i kod nagrađivanog „Parazita“, direktna je i jasna kritika sve većih socijalnih razlika u korejskom društvu u kojem oni siromašni postaju predmet zabave bogatih, što se može lakoćom „preseliti“ u bilo koji dio svijeta.

Privlačnosti serije značajno doprinosi i Hwangovo scenarističko-režisersko umijeće da,

kroz epizode, tenzija i napetost sve više rastu pa tako, nakon šoka koji junaci doživljavaju na početku, vrlo brzo shvataju da se moraju

BRUTALNOST!

Kao jedan od kvaliteta svakako je i vizuelni prikaz dešavanja, gdje su takmičari uniformno obučeni u zelene trenerke inspirisane sportskom odjećom iz 70-ih, dok su vojnici-radnici obučeni u ljubičaste kombinezone sa žičanim maskama na licu čime je jasno stavljena razlika između ove dvije grupe ljudi. Ljudima, kojima nisu strane video-igre, za oko su zapeli i simboli koje na svojim maskama nose vojnici (kvadrat, krug i trokut), koji na svakom gejmpedu imaju svoje značenje i određenu funkciju zbog čega priča podsjeća na strukturu video igara. Ono što mnogi smatraju jednim od ključnih elemenata uspjeha serije jeste umijeće autora da nevine dječije igre spoji sa brutalnim i krvavim nasiljem.

okrenuti jedni drugima kako bi preživjeli da bi, kako serija odmiče, shvatili da će se prije ili kasnije morati okrenuti jedan protiv drugog. Zbog svega toga i kritičari nisu štedili riječi hvale pa je tako serija opisana kao: „Svježa ideja koja gledaoce uvlači u uzbudljivu dramu gdje se svi nadaju

kako će tenzija, koja se gradi kroz seriju, nastaviti rasti dalje i dalje odnosno hrabra, mračna, ambiciozna priča koja je povremeno dirljiva, a povremeno užasavajuća omogućavajući nam da shvatimo kako u današnjem svijetu novac znači opstanak. Ovo nije distopijска fantazija poput „Igre gladi“,

već savremeni život u svoj svojoj kompleksnoj odvratnosti“. Ono što je za sada izvjesno jeste da će, zbog uspjeha prve sezone, pokrenuti Netflix da odmah krene sa drugom sezonom za koju je Hwang obećao da će još dublje zaći u priču i tematiku serije.

V.M.

KOLORITNA IGRA ZAVOĐENJA: Nevjerovatna moć jedne boje

DA LI CRVENA KRIJE TAJNU PRIVLAČNOSTI?

Ranija istraživanja psihologa potvrdila su da je crvena jedinstvena boja sa nekom vrstom dubokog psihološkog značaja kada je u pitanju romansa. Ona je očigledno boja ljubavi, strasti i romantike. Istraživanja su pokazala da nošenje crvene odjeće može učiniti žene privlačnijim muškarcima. Ali, da li dame koriste ovu činjenicu tako što nose crveno kada žele da privuku pažnju svog partnera ili nevjerovatno zgodnog stranca?

Crvena boja je snažno povezana sa željom i privlačnošću. Muškarce više privlače žene koje nose crveno, a čini se da tu boju biraju one koje žele da osvoje nečije srce. Sve ste ovo već čuli do sada. Međutim, naučnici nikada nisu zadovoljni dok se ne pozabave pitanjem iz svakog ugla. Kako sa sigurnošću da znamo da žene više vole da nose crveno kada idu na romantične sastanke? Možemo li da vjerujemo ispitnicima u internet anketi o tome šta nose kada žele da privuku nečiju pažnju? Možda misle da bi se obukli u crveno za romantični susret, ali stvar-

nost bi mogla biti mnogo drugačija. (Vrlo malo nas vodi precizan dnevnik o tome koju odeću nosimo za svaku društvenu priliku.) Takođe, čak i u laboratorijskim studijama, u kojima žene izražavaju preferenciju za jednu boju odjeće u odnosu na drugu, izbor je obično između crvene boje vatre i neke druge jednakoj sjajne nijanse.

Daniela Njesta Kajser sa Univerziteta u Potsdamu u Nemačkoj, zajedno sa saradnicima u Minheenu i SAD-u, provela je psihološki eksperiment, a rezultati su objavljeni u novinama Psychology today (Psihologija danas). Pokazalo se da su se žene

češće pojavljivale u laboratoriji noseći crveno ako su očekivale da će ih dočekati zgodan muškarac! Istraživanja su pokazala i da su dame, koje su očekivale interakciju sa privlačnim muškarcem, imale tendenciju da pokazuju više crvene boje, na primjer, na odjeći ili šminki, češće nego one koje nisu imale takva očekivanja. Takođe, kada su pripadnice „ljepšeg“ pola očekivale interakciju sa manje privlačnim muškarcem, izbjegavale su crvenu boju. Ovo posljednje otkriće je posebno interesantno, jer se nijedan prethodni istraživački dokaz nije bavio pitanjem da bi žene mogle

aktivno izbjegavati korištenje crvene boje kada se suoče sa romantično nepoželjnim muškarcima. Autori studije tvrde da upotreba crvene boje odjeće ili šminke odražava ljubavnu strategiju za povećanje šansi za privlačenje poželjnih muškaraca, ali i za izbjegavanje nepoželjnih partnera.

Ipak, nije dovoljna samo boja, pa ni moćna crvena, jer su kod privlačnosti važne i druge karakteristike. Ako ste već nekome prelijepi, ne treba vam ni jedna boja. Ljepota je, ipak, u oku posmatrača!

M.N.

SEKSUALNI SIGNALI!

Trebalo bi reći i da nošenje crvene boje može da bude uzrok da drugi prerano donose zaključke o namjeri onih koji je nose.

Za razliku od saobraćajne signalizacije, nošenje crvene boje može imati suprotan efekat kada je u pitanju tumačenje seksualnih signala. Istraživanje Gogena, otkrilo je da su muškarci skloni da tumače da žena koja nosi crveno daje seksualne signale, bez obzira da li je imala namjeru da odabirom boje izazove takav učinak.

